

совуються в процесі забезпечення правомірної поведінки дитини під час воєнних дій, повинні спрямовуватися на формування правосвідомості і правової культури неповнолітніх.

### **Список бібліографічних посилань**

1. Багаденко І. П. Профілактична діяльність підрозділів ювенальної превенції в умовах воєнного стану. Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 1 липня 2022 р. Кропивницький : Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 31-33 [https://dnuvs.in.ua/wpcontent/uploads/2022/08/materialy\\_konferencziyi\\_dondnuvs\\_01\\_07\\_2022.pdf](https://dnuvs.in.ua/wpcontent/uploads/2022/08/materialy_konferencziyi_dondnuvs_01_07_2022.pdf)

2. Романова А. С. Ювенальна превенція під час війни: особливості реалізації повноважень. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство» № 4 (2022): С. 408-411 <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/267870/263657>

3. Гра у хованки під бомбами та "квест" з пошуками дітей: веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/439773-gra-u-hovanki-pid-bombamita-kvest-z-posukami-ditej-v-avdiivci-policia-rozsuchue-ditej-sob-vivezti-z-pid-obstriliv/> (дата звернення: 23.04.2023).

4. Стан та перспективи розвитку адміністративного права України: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтер. конф., 28 жовтня 2022 р. Одеса : ОДУВС, 2022. С. 40 <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/3906/1/Збірник%2028.10.22%20Каф%20конф%202022%20на%20розріз%2039.pdf> (дата звернення: 22.04.2023).

*Одержано 25.04.2023*

### **Айтадж Ідріскізи МУРАДЛИ,**

*аспірантка відділу організації освітньо-наукової підготовки  
Харківського національного університету внутрішніх справ*

## **СЛІДЧІ ВЕРСІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ**

Ефективність розслідування кримінальних правопорушень у сфері виробництва споживчих товарів зумовлена обґрунтованим висуненням та кваліфікованою перевіркою типових версій про обставини їх вчинення. За допомогою версій та планування розслідування кримінального провадження встановлюють обставини, які підлягають доказуванню. У зазначених кримінальних правопорушеннях до

цих обставин слід віднести: подію кримінального правопорушення; осіб, які причетні до їх вчинення, їх наміри та вину; спосіб вчинення правопорушення; кваліфікуючі ознаки, що впливають на ступінь відповідальності; розміри збитків та інші обставин, що мають значення для правильного розслідування. Слід зазначити, що формування слідчих версій залежить від змісту та повноти вихідної інформації, якою володіє слідчий на початку розслідування. Залежно від їх змісту слідчий визначає перелік і планує послідовність проведення слідчих (розшукових) дій. Таким чином слідчі версії складають логічну основу плану розслідування.

Аналізуючи наукові дослідження, що були спеціально присвячені криміналістичним версіям, де їх автори пов'язували питання висування версій з плануванням розслідування як в теоретичному так і практичній відношенні, Р.С. Белкін звернув увагу на те, що «розробка питань версії неминуче сприяє розробці в тому чи іншому аспекті питань планування розслідування в рамках єдиної приватної криміналістичної теорії – вчення про криміналістичну версію та планування судового дослідження» [1, с. 351]. В результаті аналізу понятійного апарату цієї криміналістичної теорії науковець дійшов висновку, що «криміналістична версія це обґрунтоване припущення щодо окремого факту або групи фактів, які мають або можуть мати значення для справи, що вказує на наявність та пояснює походження цих фактів, їх зв'язок між собою та зміст і служить цілям об'єктивної істини» [1, с. 360].

В сучасних наукових дослідженнях вітчизняних вчених-криміналістів найбільш розповсюдженим і лаконічним є визначення криміналістичної версії як «обґрунтованого припущення про наявність і обставини розслідуваної події, дії конкретних осіб і наявність у цих діячів складу певного злочину» [2, с. 14; 3, с. 92–99; 4, с. 107–114]. За сферою використання версії поділяють на слідчі, оперативно-розшукові, судові та експертні. Вони можуть бути взаємопов'язані та впливати одна з одною. В. М. Стратонов зауважує, що поряд із переліченими класифікаціями існують інші, зокрема, такі: за обсягом понятя (загальні та окремі); за часом побудови (первісні та подальші); за спрямованістю (ретроспективні та перспективні); за сферою використання й суб'єктом висування (слідчі, пошукові, експертні, оперативно-розшукові та судові); стосовно предмета доказування (обвинувальні та виправдовувальні); за ступенем імовірності (малоймовірні та більш імовірні) [5, с. 21].

Криміналістична версія повинна відповідати певній низці ознак: бути реальною; можливою для перевірки; обґрунтованою

встановленими фактами; відносно простою, із чіткою та однозначною формулою; мати відношення до більш широкого кола фактів, встановлюваних у процесі розслідування кримінального правопорушення. Типові версії – це характерні для певної слідчої ситуації ймовірні пояснення механізму злочину чи окремих його обставин. Отже, типову версію можна визначити як загальне припущення про подію злочину, приблизне пояснення фактів, які необхідно встановити під час його розслідування. Такої точки зору дотримується Р. Л. Степанюк, щодо висунення загальних версій про подію в цілому і окремих версій про її головні обставини. Він зазначає, що «в результаті аналізу наявної інформації необхідно висунути загальні версії про характер події в цілому, кваліфікацію діянь окремих осіб, а також версії про окремі обставини, зокрема про суб'єктів (коло причетних до злочину осіб, їх службовий статус, роль кожного співучасника), предмет посягання (його юридичні властивості, розмір, місцезнаходження викраденого майна і т.п.), характер і розмір заподіяної шкоди, елементи об'єктивної сторони діяння, місце, час злочину, засоби, що застосовувались, тощо»[6, с. 200].

Виходячи з теоретичних положень криміналістики щодо слідчих версій, на нашу думку, типовими версіями в ході розслідування кримінальних правопорушень у сфері виробництва споживчих товарів, є такі: 1) було вчинено кримінальне правопорушення; 2) відбулася незлочинна подія; 3) було інсценоване правопорушення; 4) у конкретному випадку вчинено не кримінальне правопорушення, а кримінальний проступок. Якщо превалює версія щодо вчинення кримінального правопорушення можливо висловити припущення про зв'язок між способом вчинення злочину та особою злочинця. У сфері виробництва споживчих товарів до таких осіб відносяться фахівці, які безпосередньо здійснюють виробництво або ж керують виробничим процесом. Версії щодо осіб, які вчинили викрадання на етапі виробництва продукції, можуть висуватись на основі аналізу способів створення неврахованих надлишків, пов'язаних з порушеннями технологічного режиму. Невраховані надлишки можуть створюватись виключно внаслідок невиконання або неналежного виконання своїх посадових чи виробничих функцій матеріально-відповідальними особами, що наділені функціями з розподілу, транспортування та збереження матеріальних цінностей. Такі повноваження мають керівники виробництва, комірники, прийомоздавальники, експедитори та ін.

У сучасній юридичній літературі існує наукова позиція, відповідно до якої версії відіграють особливу роль у плануванні роз-

слідування. Роль версії в процесі складання плану розслідування є визначальною, оскільки версія є тим напрямом розслідування, який зумовлює побудову в плані комплексу слідчих, розшукових, організаційних заходів, здійснюваних із метою її перевірки.

Планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері виробництва споживчих товарів, охоплює такі основні етапи: вирішення питання про відкриття кримінального провадження та внесення відомостей до ЄРДР; початок розслідування та проведення першочергових слідчих (розшукових) дій; проведення подальшого розслідування; закінчення досудового розслідування. Зрозуміло, що кожен етап планування за необхідності коригується, плани розслідування доповнюються.

Загалом у кримінальних провадженнях планування розслідування починається зі складання планів проведення першочергових слідчих (розшукових) дій. Далі планування провадиться залежно від отриманих результатів, а тому для забезпечення ефективного розслідування складається план першочергових дій у кримінальному провадженні, де відбито перелік невідкладних слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій із вказанням послідовності їхнього проведення, цілей, термінів і виконавців. План розслідування може складатися й під час першочергових дій, коли ознаки кримінального правопорушення вже стають очевидними. Такий план є підґрунтям для прогнозування основних напрямів розслідування, обставин, що підлягають з'ясуванню, а також може, за необхідності, входити до загального плану [4, с. 107–113].

Метою планування є з'ясування переліку обставин, важливих у кримінальному провадженні в ході розслідування кримінальних правопорушень у сфері виробництва споживчих товарів. Слід ураховувати, що проведення однієї слідчої (розшукової) дії або тактичної операції може допомогти з'ясувати одразу декілька обставин, важливих у кримінальному провадженні. Зокрема, проведення обшуку може допомогти виявити кошти та матеріальні цінності, одержані злочинним шляхом, а також документи, що містять інформацією про злочинні зв'язки та канали збуту викраденого. Важливим є те, що планування має бути динамічним, до плану мають вноситися зміни та доповнення відповідно до ситуації, яка склалася в ході розслідування кримінальних правопорушень у сфері виробництва споживчих товарів. Під час накопичення доказової бази висунуті раніше версії можуть або знаходити своє підтвердження, або втрачати свою актуальність і відхилятися. Висунуті пізніше версії є більш обґрунтованими, а їхня перевірка здійснюється за допомогою проведення окремих

слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій або їхніх комплексів. Таким чином, обізнаність слідчого у вказаних питаннях сприяє визначенню найбільш ефективних шляхів розслідування кримінальних правопорушень у сфері виробництва споживчих товарів.

#### **Список бібліографічних посилань**

1. Белкин Р. С. Курс криминалистики : учебн. пособ. в 3 т. Т. 2: Частные криминалистические теории / Р.С. Белкин. М. : Юристъ, 1997. 458 с.
2. Коновалова В. Е. Версия: концепция и функции в судопроизводстве: монография / В. Е. Коновалова. Х. : Изд. ФЛ-П Вапнярчук Н. Н., 2007. 192 с.
3. Комісарчук Р. В. Слідчі ситуації і версії на початковому етапі розслідування злочинів проти порядку приватизації / Р. В. Комісарчук // Актуальні проблеми держави і права : збірник наукових праць. 2007. Вип. 32. С. 92–99.
4. Пчолкін В.Д., Аріт К.В. Слідчі версії та особливості планування розслідування злочинів у сфері виробництва продовольчих товарів. Вісник ХНУВС № 3. – 2013 р. / МВС України. Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2013. С. 107–114.
5. Стратонов В. М. Теоретичні основи та практика пізнавальної діяльності слідчого: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2010. 36 с.
6. Степанюк Р. Л. Теоретичні засади методики розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2012. 491 с.

*Одержано 21.04.2023*

**Альона Андріївна МУСІЙКО,**

*курсантка навчальної групи Ф1-201*

*Харківського національного університету внутрішніх справ*

### **ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗА ДОБИ ДИРЕКТОРІЇ УНР**

Аспекти розвитку та розбудови України як соціальної, правової, демократичної держави не можливо уявити без ґрунтовного вивчення утвердження верховенства права та інших принципах, на яких будується демократичне суспільство. Сучасні історики активно наголошують на тому, що настав час зайнятися відновленням авторитету органі публічної влади, і, зокрема, як ключової структури, правоохоронних органів.